

Zoran Vinković*

ZAJEDNIČKI ISTRAŽNI TIMOVI – KONCEPT I ANALIZA MULTILATERALNOG VOĐENJA ISTRAGE I PRIKUPLJANJA DOKAZA U EUROPSKOJ UNIJI**

U radu se na sveobuhvatan način razmatraju zajednički istražni timovi kao oruđa pravosudne suradnje u kaznenim predmetima za prikupljanje dokaza i mehanizma olakšavanja provođenja istrage predviđenog za podizanje unutarnje sigurnosti u Europskoj uniji i bolje suradnje s trećim državama. Najprije se promatra aktualni legislativni okvir kao temelj za formiranje zajedničkog istražnog tima. Potom se proučavaju različiti faktori koji utječu na formiranje i rad zajedničkog istražnog tima, među kojima se posebno ističu utjecaj država članica, važnost međusobnog povjerenja sudionika te uloga Eurojusta u formiranju i radu timova. Nakon toga slijedi analiza uporabe instituta, uz evaluaciju dostupnih statističkih podataka koji pokazuju trend rasta popularnosti zajedničkih istražnih timova. Naposljetku se kritički promatra stanje u Republici Hrvatskoj te na podlozi istraženih komparativnih iskustava sintetiziraju konkretna rješenja i daju prijedlozi za bolje razumijevanje, a posljedično i češće korištenje tog instituta u praksi.

Ključne riječi: zajednički istražni tim, prekogranična istraga, Europska unija, pravosudna suradnja u kaznenim predmetima, Eurojust, Europol

1. UVOD

Pravosudna suradnja u kaznenim stvarima, kao sustav pravnih pravila, instituta i mjera koji se temelji na načelu uzajamnog priznanja akata sudova i drugih pravosudnih tijela, mjesto je gdje je nikla i razvila se ideja o istraživanju kaznenih djela na način kakav europski pravni sustavi do tada nisu pozna-

---

* Zoran Vinković, zamjenik općinske državne odvjetnice u Općinskom državnom odvjetništvu u Čakovcu

** Stavovi izneseni u radu ne predstavljaju stajališta Državnog odvjetništva Republike Hrvatske, već isključivo autora, a rad je dio autorova poslijediplomskog obrazovanja.

vali. Međusobno povjerenje između država članica Europske unije ključno je u odvijanju takve suradnje u cilju svladavanja sve većih izazova koje pred tijela progona stavlja prekogranični kriminalitet. U složenim predmetima s međunarodnim obilježjem, odnosno predmetima u kojima je potrebno provesti tzv. prekograničnu istragu, najvažniji zahtjevi koje tijelo koje provodi istragu mora zadovoljiti često su brzina i učinkovitost poduzimanja pojedine dokazne radnje. U takvim okolnostima tradicionalni instrumenti uzajamne pravne pomoći nisu adekvatni, prvenstveno jer izostaje mogućnost neposredne komunikacije aktera i djelovanja u trenutku kada se dokazna radnja poduzima.

Praksa je pokazala da te i druge nedostatke koji se javljaju u sustavu pravosudne suradnje, a osobito u sustavu međunarodne pravne pomoći, uspješno premošćuju zajednički istražni timovi jer omogućuju fleksibilniji okvir postupanja, koji se uspostavlja relativno brzo i lako, s posljedicom sudjelovanja svih uključenih strana na obostrano koristan način.¹ To konkretno znači da je u okviru iste istrage omogućeno istovremeno provođenje dokaznih radnji u državama koje sudjeluju u timu, uz razmjenu informacija i izravnu komunikaciju članova tima. Za izvođenje dokaza nisu potrebni zahtjevi za međunarodnu pravnu pomoć ili pravosudnu suradnju, a rezultati dokaznih radnji zakoniti su dokazi² u svim državama koje su članice zajedničkog istražnog tima.

Ovaj rad daje prikaz zajedničkih istražnih timova u Europskoj uniji iz više aspekata. Prvo se analizira aktualni europski legislativni okvir u smislu Okvirne odluke Vijeća 2002/465/PUP od 13. lipnja 2002. o zajedničkim istražnim timovima³ i Konvencije o uzajamnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije iz 2000.⁴ kao temelja za uvođenje i razvoj tog instituta na području Europske unije,⁵ ali i akata koji su im pretho-

---

¹ Zurkinden, N., *Joint Investigation Teams – Chancen und Grenzen von gemeinsamen Ermittlungsgruppen in der Schweiz, Europa und den USA*, Duncker & Humbolt, Berlin, 2012, str. 1-2.

² O zakonitosti dokaza u kaznenom postupku više vidi: Krapac, D. *Institucije*, Narodne novine, Zagreb, 2014.

³ Službeni list Europske unije L 162/1 od 20. lipnja 2002.

⁴ Službeni list Europske unije C 197 od 12. srpnja 2000.

⁵ Osim navedenih dokumenata sekundarnog zakonodavstva Europske unije na međunarodnom nivou postoje i drugi izvori koji spominju zajedničke istražne timove ili pak omogućuju njihovo ustanovljenje, no zbog formata ovog rada neće biti detaljnije analizirani. Tako se od multilateralnih ugovora izdvaja Konvencija Ujedinjenih naroda protiv transnacionalnog organiziranog kriminaliteta – Konvencija iz Palerma od 15. studenog 2000., koja u članku 19. uređuje mogućnost formiranja „zajedničkih istraga“, Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije od 31. listopada 2003., čiji je članak 49. potpuno identičan članku 19. Konvencije iz Palerma te Drugi dodatni protokol uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima od 8. studenog 2001., koji u članku 20. detaljno uređuje zajedničke istražne timove. Osim toga pojedine su države specijaliziranim bilateralnim sporazumima također uređile materiju, pa je tako na primjer Švicarska Konfederacija takav sporazum 12. srpnja 2006.

dili, a utrli su put ideji o zajedničkim istražnim timovima. Nakon toga raščlanjuju se različiti faktori koji utječu na formiranje i rad zajedničkih istražnih timova. Bit će prikazano kako je upravo međusobno povjerenje članova tima ključno za njegovo optimalno funkcioniranje, pri čemu su države članice dužne podupirati to povjerenje. Nadalje, u nastavku se istražuje uloga Eurojusta u funkcioniranju zajedničkih istražnih timova, odnosno modaliteti na koji ta europska agencija olakšava funkcioniranje timova i može imati utjecaja na njihov rad. Naposljetku se kritički razmatraju zajednički istražni timovi u Republici Hrvatskoj *de lege lata*, kroz legislativni okvir koji je stvoren implementacijom spomenute Okvirne odluke u Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije.⁶ U tom je smislu posebna pažnja posvećena analizi podataka o zajedničkim istražnim timovima i njihovoj korisnosti u svakodnevnoj praksi pravosudnih tijela na razini EU-a kao poticaj za češće korištenje tog instituta u domaćoj praksi.

2. PRAVNI TEMELJ ZAJEDNIČKIH ISTRAŽNIH TIMOVA U EUROPSKOM ZAKONODAVSTVU

2.1. Nastanak ideje

Vođenje formalne istrage za kaznena djela kroz rad višenacionalnih timova državnih odvjetnika, istražitelja, policijskih službenika i drugih osoba koje mogu pridonijeti otkrivanju i dokazivanju kaznenih djela kao ideja se u europskim krugovima ozbiljnije počela razvijati krajem devedesetih godina prošlog stoljeća. I prije nego što je institut pod nazivom „zajednički istražni tim – *joint investigation team*“ formalno definiran u tekstu legislativnog akta, u više različitih dokumenata spominjala se ideja o tom novom alatu za borbu protiv najtežih oblika kriminaliteta.⁷ No prije nego što je dospjela u kaznenopravnu sferu, zaživjela je, kao i mnogi drugi instituti europskog prava, u administrativ-

---

sklopila sa Sjedinjenim Američkim Državama – *Arrangement between the Federal Department of Justice and Police of the Swiss Confederation and the Department of Justice of the United States of America acting for the Competent Law Enforcement Authorities of the Swiss Confederation and the United States of America on the creation of joint investigation teams concerning the fight against terrorism and the financing of terrorism*, ili pak općenitim, poput Švicarsko-njemačkog policijskog ugovora od 27. travnja 1999. – *Vertrag vom 27. April 1999 zwischen der Schweizerischen Eidgenossenschaft und der Bundesrepublik Deutschland über die grenzüberschreitende polizeiliche und justizielle Zusammenarbeit*. Za više vidi: Zurkinden, N., *op. cit.* u bilj. 1, str. 8-23.

⁶ Narodne novine broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18 i 70/19.

⁷ Rijken, K., *Joint Investigation teams: principles, practice and problems, lessons learnt from the first efforts to establish a JIT*, *Utrecht Law Review*, vol. 2, issue 2, 2006, str. 100.

nom carinskom postupku, i to kroz odredbe Konvencije o uzajamnoj pomoći i suradnji između carinskih uprava od 18. prosinca 1997.⁸, sastavljene na temelju članka K.3 Ugovora o Europskoj uniji, koja je stupila na snagu 23. lipnja 2009. Naime u članku 24. navedene Konvencije predviđeno je da se, na temelju zajedničkog sporazuma, osnuje zajednički istražni tim sastavljen od tijela više država članica sa službenim osobama različitih specijalnosti. To je zapravo prvo spominjanje *expressis verbis* zajedničkog istražnog tima u europskoj legislativi.

Međutim interes tadašnje Europske zajednice prelazio je okvire administrativnih carinskih postupaka i stremio je prema kaznenoj legislativi, iako je u to vrijeme svako spominjanje kaznenog prava u kontekstu prvog i drugog stupa bilo u najmanju ruku blasfemično. Ipak, volja za borbu protiv najtežih oblika kriminaliteta opravdavala je potreban pomak.⁹ Može se reći kako je to učinjeno kroz članak 29. Ugovora iz Amsterdama,¹⁰ koji se odnosi na područje slobode, sigurnosti i pravde u Europskoj uniji, odnosno tadašnji treći stup, gdje se proklamira da se to područje treba ostvariti kroz sprečavanje i borbu protiv (organiziranog) kriminaliteta. Ideja je dalje razrađena u članku 30. Ugovora, gdje stoji da je za promicanje suradnje putem Europolu potrebno pružiti potporu i omogućiti Europolu poduzimanje operacija kroz zajedničke timove.¹¹ Nakon toga došlo je i do konkretnijih koraka prema evoluciji dotadašnjih stavova u buduću kaznenopravni institut. Naime jedna od tema koja je raspravljana na sastanku Europskog vijeća koji je 15. i 16. rujna 1999. održan u Tampereu u Finskoj,¹² bila je borba protiv kriminaliteta kroz zajedničke timove iz različitih država članica. Tamo je prvi put i uobličena ideja o zajedničkom istražnom timu kao alatu za otkrivanje i suzbijanje kriminaliteta, dakle nečemu što će se koristiti u kaznenom postupku. U 43. zaključku tog sastanka¹³ navedeno

---

⁸ Službeni list Europske unije C 024 od 23. siječnja 1998.

⁹ Isto tako i: Burić, Z., Hržina, D., Pribavljanje i osiguranje dokaza te osiguranje i oduzimanje imovine i predmeta prema Zakonu o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, HLJKPP (2) 2014, str. 356-357.

¹⁰ Službeni glasnik C 340 od 10. studenog 1997., dostupno na: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A11997D%2FTXT>, pristupano 12. studenog 2020.

¹¹ U to je vrijeme Europol bio jedino tijelo s kojim se takav oblik suradnje mogao povezati u začecima pravosudne suradnje u kaznenim predmetima s obzirom na to da je Eurojust osnovan tek 28. veljače 2002.

¹² <https://www.consilium.europa.eu/media/21059/tampere-european-council-presidency-conclusions.pdf>, pristupano 12. studenog 2020.

¹³ „*Maximum benefit should be derived from co-operation between Member States' authorities when investigating cross-border crime in any Member State. The European Council calls for joint investigative teams as foreseen in the Treaty to be set up without delay, as a first step, to combat trafficking in drugs and human beings as well as terrorism. The rules to be set up in this respect should allow representatives of Europol to participate, as appropriate, in such teams in a support capacity.*“ https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm, pristupano 10. studenog 2020.

je kako se traži da se bez odgađanja osnuje zajednički istražni tim kao prvi korak u borbi protiv trgovine drogom i ljudima te protiv terorizma.¹⁴ Koncept i ideja u konačnici su pretočeni u pravno obvezujući tekst, a pravni oblik koji je u to vrijeme važeći Ugovor o Europskoj uniji¹⁵ (Ugovor iz Nice) u članku 34. dopuštao bila je konvencija. Tako je nastala Konvencija o uzajamnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije iz 2000. godine, koja je u članku 13. detaljno regulirala zajedničke istražne timove. No da bi Konvencija stupila na snagu i počela se primjenjivati, bila je potrebna njezina ratifikacija od najmanje osam država članica, što je u konkretnom slučaju izostalo ne samo zbog članka 13. nego i zbog drugih mehanizama koje je ta Konvencija regulirala, a odnosili su se na područje tadašnjeg trećeg stupa Zajednice. Zato je Vijeće 13. lipnja 2002. odlučilo da je zbog njihove važnosti i toga što okolnosti u kojima se svijet tada nalazio zahtijevaju primjenu zajedničkih istražnih timova u radu tijela država članica mnogo prikladnije institut regulirati okvirnom odlukom,¹⁶ u koju su prepisani članci 13., 15. i 16. Konvencije o uzajamnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije.¹⁷

2.2. Okvirna odluka Vijeća 2002/465/PUP

Zajednički istražni timovi regulirani su okvirnom odlukom,¹⁸ instrumentom tadašnjeg trećeg stupa koji je proizlazio iz članka 34. Ugovora o Europskoj

---

¹⁴ „Od tog sastanka nadalje pravosudna suradnja u kaznenim stvarima u EU temelji se na modelu uzajamnog priznanja.“ Za više vidi Burić, Z. et. al., op. cit. u bilj. 9, str. 357.

¹⁵ Treaty of Nice amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, Službeni list Europske unije C 80 od 10. ožujka 2001.

¹⁶ „Amsterdamskim ugovorom uvedene su okvirne odluke kao posebnih vrsta pravnih akata Unije namijenjenih upravo harmonizaciji zakona i propisa država članica. Po uzoru na direktive, okvirne odluke obvezuju države članice u pogledu rezultata kojeg treba postići, ali prepuštaju državnim vlastima da izaberu oblike i metode kojima će to postići, no bez direktnog učinka.“ Đurđević, Z., Lisabonski ugovor: prekretnica u razvoju kaznenog prava u Europi, u: Rodin, S.; Čapeta, T.; Goldner Lang, I. (ur.), Reforma Europske unije – Lisabonski ugovor, Zagreb, 2009, str. 313.

¹⁷ Samo nekoliko dana nakon terorističkih napada u Sjedinjenim Američkim Državama od 11. rujna 2001. izrađen je nacrt prijedloga Okvirne odluke o zajedničkim istražnim timovima, a potreba za njezinim postojanjem dodatno je naglašena i na izvanrednom sastanku Vijeća o pravnim i sigurnosnim pitanjima, koji je održan 20. rujna 2001. u Bruxellesu te su zajednički istražni timovi spomenuti kao jedan od ključnih mehanizama za podizanje sigurnosti. Za više vidi: Rijken, K., op. cit. u bilj. 7, str. 100.

¹⁸ Okvirne su odluke akti sekundarnog prava Europske unije koji nemaju izravni učinak poput direktiva, što im je eksplicite onemogućeno člankom 34. Ugovora o Europskoj uniji

uniji (Ugovora iz Nice). Države članice vjerovale su da će taj alat uvelike pridonijeti suradnji u kaznenim stvarima i da će odredbe o zajedničkim istražnim timovima biti lakše usvojene u pojedinim nacionalnim zakonodavstvima s obzirom na to da je Konvencija o uzajamnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije stupila na snagu 23. kolovoza 2005., više od pet godina nakon donošenja. No i nakon što je navedena Okvirna odluka donesena, države članice još uvijek su bile skeptične oko njezine implementacije u domaće zakonodavstvo te su trebale proći tri godine dok u siječnju 2005. sedamnaest država članica nije izvršilo potrebnu implementaciju i omogućilo njezinu primjenu. Do kraja 2005. godine to su učinile i preostale države članice, iako je u međuvremenu, u kolovozu, i Konvencija stupila na snagu.

U preambuli Okvirne odluke navedeno je kako zajednički istražni tim treba smatrati dobrodošlim instrumentom za postizanje visokog nivoa sigurnosti u području tadašnjeg trećeg stupa, u borbi protiv kriminaliteta, kroz bolju suradnju. Time se željelo naglasiti kako je za najteže oblike kriminaliteta, koji ne ugrožavaju samo pojedinu državu članicu, već mogu naštetiti Europskoj uniji kao cjelini ili državama članicama izvan njihovih državnih granica, potrebno učiniti korak naprijed u međusobnoj suradnji, odnosno približiti državna tijela koja nisu imala naviku modificirati svoje ovlasti i postupke.

No kako je navedeno naprijed, okvirna odluka, za razliku na primjer od direktive, nema izravni učinak.¹⁹ Stoga je za određene države članice Europske unije u prvim godinama implementacije bilo od značaja postojanje takozvanog dualnog sustava regulacije zajedničkih istražnih timova kroz odredbe Okvirne odluke i Konvencije te činjenicu kako Konvencija ima direktnu primjenu, pa ukoliko je država članica na bilo koji način pogrešno ili nedovoljno implementirala Okvirnu odluku, u primjenu može doći Konvencija.²⁰

(Ugovora iz Nice). Europski je sud svojom judikaturom ojačao njihovu djelotvornost izražavajući stav da i one stvaraju, jednako kao i akti prvog stupa, interpretativnu obvezu za nacionalne sudove, o čemu se izrazio u predmetu C-105/03 CP Pupino, (2005), ECR I-5285. Za više vidi: Đurđević, Z., *op. cit.* u bilj. 16, str. 313-314.

¹⁹ Za učinak direktiva vidi više u: Đurđević, Z., *Mehanizmi utjecaja prava Europske zajednice na kaznenopravne sustave država članica*, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu (2004), br. 2, str. 341.

²⁰ To ne vrijedi za Republiku Hrvatsku s obzirom na to da Konvencija o uzajamnoj pomoći u kaznenim stvarima među državama članicama Europske unije iz 2000. godine kod nas nikad nije ratificirana pa je harmonizacija u svezi sa zajedničkim istražnim timovima izvršena isključivo na temelju Okvirne odluke Vijeća 2002/465/PUP od 13. lipnja 2002.

3. EUROJUST KAO PARTNER ZAJEDNIČKOG ISTRAŽNOG TIMA

3.1. Uloga Eurojusta

Agencija Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) osnovana je 2002. godine Odlukom Vijeća 2002/187/PUP kao tijelo Unije s pravnom osobnošću radi poticanja i unaprjeđivanja koordinacije i suradnje među nadležnim pravosudnim tijelima država članica, posebno u vezi s teškim organiziranim kriminalitetom, te se može tvrditi kako su istražni timovi u fokusu te organizacije, sada agencije, od njezina nastanka. Sada je Eurojust reguliran Uredbom (EU) 2018/1727 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) te zamjeni i stavljanju izvan snage Odluke Vijeća 2002/187/PUP.²¹ U članku 85. UFEU-a također se predviđa da misija Eurojusta treba biti podupiranje i jačanje usklađivanja i suradnje među nacionalnim tijelima nadležnima za istragu i kazneni progon u vezi s teškim kriminalitetom koji pogađa dvije ili više država članica ili koji zahtijeva zajednički kazneni progon²² na temelju radnji koje su provela i informacija koje su pribavila tijela država članica i Agencija Europske unije za suradnju tijela za izvršavanje zakonodavstva (Europol).

Odluka o uspostavi zajedničkog istražnog tima često se oblikuje u Eurojustu. Jednom kada nacionalni predstavnici u Eurojustu utvrde paralelne ili povezane istrage i predmet zaprimljen u sustav CMS, Eurojust može organizirati koordinacijski sastanak između uključenih država.²³ Štoviše, pri obavljanju svojih zadaća Eurojust može, uz navođenje svojih razloga, zatražiti od nadležnih tijela dotičnih država članica da uspostave zajednički istražni tim u skladu s mjerodavnim instrumentima za suradnju.²⁴ Tijekom sastanka Eurojust pomaže predstavnicima nacionalnih tijela da procijene prikladnost slučaja u svrhu uspostave zajedničkog istražnog tima, pri čemu se o uspostavljanju zajedničkih istražnih timova može donijeti odluka i bez takva sastanka, ili pak sastanak te vrste može poslužiti za dodatne dogovore oko već prethodno dogo-

---

²¹ Službeni list Europske unije L 295/138 od 21. studenog 2018.

²² Novokmet, A., Vinković, Z., Eurojust and EPPO on the Crossroads of Their Future Cooperation, u: EU and Comparative Law Issues and Challenges Series, ur. Duić, D., Petrašević, T. Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Law Osijek, 2019, str. 583-599.

²³ Prema članku 8. Uredbe (EU) 2018/1727 Europskog parlamenta i Vijeća od 14. studenoga 2018. o Agenciji Europske unije za suradnju u kaznenom pravosuđu (Eurojust) nacionalni članovi u Eurojustu sudjeluju u radu zajedničkih istražnih timova, a također se moraju obavijestiti o namjeri formiranja takva tima.

²⁴ Ibid. Članak 4. stavak 2. Uredbe.

vorenog postupanja u okviru zajedničkog istražnog tima.²⁵ U daljnjim fazama suradnje Eurojust može nacionalnim tijelima pomoći u izradi sporazuma o zajedničkom istražnom timu te pružiti pomoć oko premošćivanja razlika u procesnom pravu pojedinih država. Može pomoći i u dogovoru oko područja suradnje i radnih metoda. U okviru priprema za uspostavljanje zajedničkog istražnog tima mogu se koristiti i alati koje je razvio Eurojust, a koji se odnose na olakšavanje uspostavljanja i funkcioniranja zajedničkog istražnog tima. Dostupni su na *web*-stranici Eurojusta. U takozvanoj operativnoj fazi postupanja Eurojust pruža pravnu i praktičnu pomoć u smislu suradnje s članovima tima, i dalje je na raspolaganju oko tumačenja pojedinih procesnih odredbi, a osobito pomaže identificirati i riješiti probleme, koordinirati istražne i tužiteljske strategije između partnera i omogućiti koordinaciju zajedničkih operacija, na primjer organiziranjem koordinacijskih sastanaka i uspostavljanjem koordinacijskih centara.²⁶ Nakon završetka rada zajedničkog istražnog tima uobičajeno je da sudionici provode procjenu njegova učinka. Posebno se to odnosi na zajedničke istražne timove koji su dobili financijsku potporu od Eurojusta. Pružene povratne informacije važne su za poboljšanje funkcioniranja zajedničkih istražnih timova i za uspostavljanje najbolje prakse za buduću upotrebu alata.²⁷

Prema dostupnim statističkim podacima²⁸ koji proizlaze iz godišnjih izvješća o radu te europske agencije Eurojust je u 2019. godini podržao 270 zajedničkih istražnih timova, uključujući 103 koja su osnovana tijekom 2019. i 167 koji su nastavili rad iz prethodnih godina, što predstavlja rast od 214 % u odnosu na 2015. godinu. To se osobito odnosi na kaznene predmete koji se bave terorizmom, računalnim kriminalitetom, krijumčarenjem migranata i drogom te trgovanjem ljudima. Iako se prema statistici Eurojusta zajednički istražni timovi još uvijek pretežno koriste u bilateralnim predmetima, pokazalo se da institut uspješno funkcionira i u predmetima s više od dvije uključene države.

---

²⁵ Za više vidi: Elezi, M., EUROJUST Joint Investigation Teams (JIT), *Mediterranean Journal of Social Sciences*, vol. 5, no. 1, 2014.

²⁶ Više o načinu rada Eurojusta te mogućnostima operativne faze postupanja vidi na: Novokmet, A. et. al., op. cit. u bilj. 22, str. 583-599.

²⁷ Internetska stranica Eurojusta <https://www.eurojust.europa.eu>, pristupano 14. studenog 2020.

²⁸ <https://www.eurojust.europa.eu>, pristupano 14. studenog 2020.

3.2. Financijska potpora Eurojusta i Mreža zajedničkih istražnih timova (*JIT Network*)

Financijska potpora zajedničkom istražnom timu može pomoći u prevladavanju financijskih ograničenja povezanih s prekograničnim istragama. Eurojust ne financira pojedinačne zajedničke istražne timove u cijelosti, već pomaže nadoknađivanjem troškova s tri zajednička područja izdataka: putovanja i smještaja, tumačenja i prijevoda te prijenosa predmeta (dokumentacije, dokaza ili predmeta zaplijenjenih tijekom operacija u okviru zajedničkog istražnog tima). Eurojust također može posuditi opremu, poput mobilnih telefona, prijenosnih računala, mobilnih pisaa i skenera. Prema dostupnim statističkim podacima od 270 zajedničkih istražnih timova koje je Eurojust koordinirao u 2019. godini 149 je dobilo financijska sredstva. Treba naglasiti kako je, temeljem članka 60. Uredbe o Eurojustu, trošak zajedničkih istražnih timova dio ukupnog proračuna Eurojusta.²⁹

U cilju približavanja instituta zajedničkih istražnih timova praktičarima 2005. godine osnovana je Mreža nacionalnih stručnjaka za zajedničke istražne timove ili „JITs Network“ kako bi olakšala rad osobama koje će alat koristiti te potaknula upotrebu zajedničkih istražnih timova i pridonijela razmjeni iskustava i najbolje prakse u korištenju tog alata.³⁰ Od 2005. godine Tajništvo Mreže zajedničkih istražnih timova organizira godišnje sastanke Mreže zajedničkih istražnih timova uz podršku Eurojusta i Europol. Sastanci pružaju forum državama članicama i relevantnim institucijama EU-a za razmjenu iskustava i izazova te predlaganje rješenja sa stajališta praktičara. Svaka država članica imenuje jednog ili više nacionalnih stručnjaka u mrežu iz redova pravosudnih dužnosnika (tužitelji, suci, ministarstvo pravosuđa) i policijskih službenika. Na nacionalnoj razini stručnjaci djeluju kao „kontaktne točke“ kojima se državni odvjetnici, odnosno drugi pravosudni dužnosnici koji žele uspostaviti zajednički istražni tim mogu obratiti. Kao članovi Mreže oni su stručni za funkcioniranje zajedničkih istražnih timova u svojoj zemlji i imaju pristup informacijama koje se tiču praktičnosti zajedničkih istražnih timova s drugim državama članicama. Institucionalna tijela kao što su Eurojust, Europol, OLAF, Europska komisija i Vijeće EU-a također su imenovala kontaktne točke za mrežu zajedničkih istražnih timova.

---

²⁹ Za podnošenje zahtjeva za financiranje zajedničkog istražnog tima potrebno je koristiti *online*-aplikaciju, pri čemu je u prilog zahtjevu potrebno staviti sporazum o zajedničkom istražnom timu na koji se zahtjev odnosi. Aplikacija je dostupna na: <https://jit.eurojust.europa.eu/Pages/Home.aspx> („JIT Funding Portal“). Pristupano 14. studenog 2020.

³⁰ Council Document establishing the JITs Network No. 11037/05 od 8. srpnja 2005.

4. ZAJEDNIČKI ISTRAŽNI TIMOVI U HRVATSKOJ

4.1. Legislativni okvir

Institut zajedničkih istražnih timova u Republici Hrvatskoj od 1. rujna 2018. uređen je Zakonom o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije³¹ (dalje u tekstu: ZPSKS-EU). Petom Nove-lom navedenog Zakona³² implementirane su odredbe Okvirne odluke Vijeća Europske unije 2002/465/PUP od 13. lipnja 2002. o zajedničkim istražnim timovima. Valja napomenuti kako ta implementacija nije bila prva implemen-tacija odredbi navedene Okvirne odluke u hrvatski pravni sustav. Naime do navedenih izmjena ZPSKS-EU-a zajednički istražni timovi u Republici Hr-vatskoj bili su uređeni Zakonom o državnom odvjetništvu³³ u člancima 1.a, 51.a – 51.f i 71.a – 71.i.³⁴ No s obzirom na to da je Zakonom o državnom odvjetništvu primarno uređen sustav državnog odvjetništva te da prema svo-jem području primjene taj Zakon ne bi trebao sadržavati procesne odredbe koje se odnose na kazneni postupak u smislu mehanizama kojima se provodi, odredbe o zajedničkim istražnim timovima, uz suglasje Radne skupine i Dr-žavnog odvjetništva Republike Hrvatske,³⁵ postale su dijelom ZPSKS-EU-a kao jedan od instrumenata pravosudne suradnje u kaznenim predmetima koje taj Zakon uređuje.³⁶

Koraci koji u praksi obično prethode odluci o osnivanju zajedničkog istraž-nog tima s nekom državom uređeni su odredbama istog Zakona u dijelu koji se

---

³¹ Narodne novine broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18 i 70/19.

³² Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, Narodne novine broj 68/2018 od 27. srpnja 2018.

³³ Narodne novine broj 76/09, 153/09, 116/10, 145/10, 57/11, 130/11, 72/13, 148/13, 33/15, 82/15.

³⁴ Isto tako i Garačić, A., Garačić-Turković, M., Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije u sudskoj praksi, Libertin naklada, Rijeka, 2020, str. 108-115.

³⁵ Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, dostupno na: <https://www.sabor.hr/hr/prijedlog-zakona-o-izmjenama-i-dopunama-zakona-o-pravosudnoj-suradnji-u-kaznenim-stvarima-s-3>. Pristupano 14. studenog 2020.

³⁶ S obzirom na to da je Okvirna odluka o zajedničkim istražnim timovima u potpunosti implementirana u domaći propis, u nastavku će analiza tijekom događaja biti provedena upravo kroz odredbe ZPSKS-EU-a. Prije tog zakonskog rješenja Republika je Hrvatska za formiranje zajedničkih istražnih timova na raspolaganju imala druge međunarodne konvencije, kao na primjer Drugi dodatni protokol uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u ka-znenim stvarima od 8. studenog 2001., o čemu više: Krapac, D., Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine, Zagreb, 2006, str. 120-122.

odnosi na obvezu utvrđivanja postojanja usporednih postupaka.³⁷ Prema navedenim odredbama državno odvjetništvo, ako ima saznanja da se u drugoj državi članici ili u više njih vodi usporedni postupak u objektivnom i subjektivnom smislu, dužno je uspostaviti kontakt s nadležnim tijelom te države članice kako bi potvrdilo postojanje usporednih postupaka i dogovorilo daljnje postupanje i eventualno vođenje postupka u samo jednoj državi članici, a isto vrijedi i *vice versa*. Za pomoć oko primarnog kontakta državno se odvjetništvo može obratiti kontaktnoj točki Europske pravosudne mreže ili nacionalnom predstavniku u Eurojustu.³⁸ Kako bi se što više ujednačila praksa pravosudnih tijela u izvještavanju o usporednim postupcima, propisan je sadržaj zahtjeva i odgovora na način da treba sadržavati činjenice koje se odnose na činjenice i okolnosti koje su predmet postupka, podatke o identitetu počinitelja i žrtve te o stanju postupka, a također i o primijenjenim mjerama osiguranja okrivljenikove prisutnosti.³⁹ Ako se utvrdi postojanje usporednih kaznenih postupaka, uslijedit će dogovori oko eventualnog vođenja jedinstvenog postupka, pri čemu državno odvjetništvo preuzima obvezu obavještavanja pravosudnog tijela druge države članice o tijeku tog postupka, a mogu se razmijeniti i podaci, izuzev onih koji bi mogli ugroziti temeljne interese nacionalne sigurnosti ili sigurnosti pojedinca. Temelj razmjene informacija u slučaju dogovora oko jedinstvenog postupka u jednoj državi članici bit će spontana razmjena informacija, a u posredovanju se može zatražiti i pomoć Eurojusta.⁴⁰

Zajednički istražni timovi i postupanje tijekom postojanja tima regulirano je odredbama članka 12.1 do 12.v ZPSKS-EU-a. Prema odredbi članka 12.1 ZPSKS-EU-a zajednički istražni tim osniva se kada za to postoje opravdani razlozi na način da Državno odvjetništvo Republike Hrvatske sklopi sporazum sa nadležnim tijelima jedne ili više država članica Europske unije. Pritom se u zakonu eksplicite navode dvije procesne situacije koje bi zahtijevale osnivanje zajedničkog istražnog tima: kada se radi o opsežnim i složenim istragama te kada nadležna tijela jedne ili više država članica provode istraživanje kaznenih djela čije okolnosti zahtijevaju usklađeno i koordinirano zajedničko djelovanje nadležnih tijela uključenih država.⁴¹ Drugim je razlogom zapravo otvorena mogućnost osnivanja zajedničkih istražnih timova za sve kaznene postupke i za sva kaznena djela, bez obzira na opsežnost i složenost same istrage. Po

---

³⁷ Članak 12.g do 12.k ZPSKS-EU-a, koji su posljedica implementiranja Okvirne odluke 2009/948/PUP Vijeća od 30. studenog 2009. o sprečavanju i rješavanju sporova o izvršavanju nadležnosti u kaznenim postupcima.

³⁸ Članak 12.g Zakona o pravosudnoj suradnji u kaznenim predmetima, Narodne novine broj 91/10, 81/13, 124/13, 26/15, 102/17, 68/18 i 70/19.

³⁹ Ibid. Članak 12.h

⁴⁰ Ibid. Članak 12.i te 12.j.

⁴¹ Ibid. Članak 12.l.

uzoru na Okvirnu odluku i ZPSKS-EU propisuje da se zajednički istražni tim osniva sporazumom, temeljem prethodnog zahtjeva. Takav zahtjev može podnijeti svaka država članica, pri čemu nije relevantno čija je prvotna inicijativa, nego mjesto gdje će se istraga provoditi, što onda određuje i mjesto osnivanja. Ukoliko je Republika Hrvatska na aktivnoj strani u smislu inicijative za osnivanjem, propisano je da takav zahtjev upućuje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske na prijedlog državnog odvjetnika koji neposredno postupa u predmetu u kojem se traži osnivanje tima.⁴² Navodi se da takav zahtjev sadrži okolnosti zbog kojih se osnivanje zahtijeva te podatke koji su potrebni za sklapanje sporazuma. Ti podaci odnose se na stranke, vremensko trajanje, podatke o voditelju i članovima tima te druge važne okolnosti. Razdoblje trajanja sporazuma koje se prvotno unese u sporazum može se suglasnošću članova tima produljiti. Postupanje u timu vertikalne je naravi, što znači da članovi tima postupaju po nalogima voditelja tima, pri čemu je, ukoliko se zajednička istraga provodi u Republici Hrvatskoj, voditelj tima predstavnik državnog odvjetništva koje postupa u predmetu.⁴³

Odredbom članka 12.o ZPSKS-EU-a propisano je da predstavnici tijela Republike Hrvatske u okviru zajedničkog istražnog tima na teritoriju Republike Hrvatske postupaju po hrvatskom pravu, uz moguću iznimku da se provođenje radnje može provesti i po pravu drugih sudionika, koje Zakon naziva stranim upućenim članovima, samo ukoliko to postupanje nije u suprotnosti s temeljnim načelima domaćeg prava. Radnjama koje se provode u Republici Hrvatskoj u okviru zajedničke istrage mogu prisustvovati strani upućeni članovi, uz mogućnost suspenzije tog prava ukoliko bi to bilo u suprotnosti s domaćim pravom, a to pravo u stranoj državi imaju i domaći članovi tima. Također, uz prethodno odobrenje države članice iz koje dolazi strani upućeni član, voditelj tima može mu, u skladu s domaćim propisima, povjeriti provođenje određene radnje. Za članove iz Republike Hrvatske takvo odobrenje daje državni odvjetnik koji postupa u predmetu i nadležno tijelo te države članice.

U svezi s naprijed opisanim načinom postupanja dokazne radnje u Republici Hrvatskoj primarno će provesti državni odvjetnik koji postupa u predmetu, sukladno domaćem pravu, a za dokazne radnje u inozemstvu voditelj tima provođenje će zatražiti od nadležnih tijela te države članice tima.

Zajednički istražni tim daje fleksibilnije ozračje i u kontekstu korištenja podataka i dokaza koji su prikupljeni tijekom zajedničke istrage.⁴⁴ Takvi podaci i dokazi mogu se koristiti u svrhu za koju je zajednički istražni tim osnovan,

---

⁴² Time je ujedno za Republiku Hrvatsku *expressis verbis* i definirana stvarna nadležnost za formiranje zajedničkog istražnog tima i pristupanje takvu timu, koja isključivo pripada državnoodvjetničkoj organizaciji.

⁴³ Članak 12.m, *op. cit.* u bilj. 38.

⁴⁴ Više vidi: Krapac, D., *op.cit.* u bilj. 2.

ali također i u druge svrhe, sukladno dogovoru država članica koje čine zajednički istražni tim. Međutim podaci se mogu koristiti i za otkrivanje, istraživanje i progon drugih kaznenih djela, uz prethodnu suglasnost drugih članica tima. Takva suglasnost, koju u Republici Hrvatskoj daje Državno odvjetništvo Republike Hrvatske, može biti uskraćena ako postoje razlozi za odbijanje međunarodne pravne pomoći te ako bi uporaba tih podataka ugrozila neki drugi kazneni postupak u Republici Hrvatskoj. Do uskraćivanja može doći i radi sprečavanja neposredne i ozbiljne prijetnje javnoj sigurnosti. Da bi se izbjegla krutost suradnje članova tima, stavkom 2. uređena je mogućnost međusobne razmjene podataka kojima raspolažu tijela Republike Hrvatske s drugim stranim članovima tima.⁴⁵ Osim državnih odvjetnika i istražitelja u radu zajedničkog istražnog tima mogu sudjelovati i druge osobe, što treba biti predviđeno sporazumom. To se prvenstveno odnosi na vještake i druge osobe koje svojim stručnim znanjima mogu pridonijeti radu zajedničkog istražnog tima. Zamolnice za međunarodnu pravnu pomoć trećim državama, ukoliko je to potrebno tijekom rada zajedničkog istražnog tima, uputit će voditelj tima. Vezano uz zakonitost dokaza odredbom članka 12.n ZPSKS-EU-a propisano je kako će se dokazi koje je pribavilo strano pravosudno tijelo u okviru zajedničkog istražnog tima smatrati zakonitim dokazima, osim ako to nije protivno temeljnim načelima domaćeg pravnog poretka.

4.2. Praktične implikacije

Osim uvjeta koje propisuju ZPSKS-EU i Okvirna odluka, kao temelj iz kojeg su zakonske odredbe proizašle, postoje i praktični razlozi koji državnog odvjetnika koji postupa u konkretnom predmetu mogu motivirati za izbor zajedničkog istražnog tima kao najboljeg alata za prikupljanje dokaza u određenom predmetu.

Praksa pokazuje kako su u Europskoj uniji zajednički istražni timovi najčešće korišteni u predmetima koji se odnose na kibernetički kriminalitet, trgovanje ljudima, trgovinu drogom te nezakonita prebacivanja stranih državljana preko granica država članica, odnosno u Šengenski prostor.⁴⁶ Tako odlučni faktori za izbor zajedničkog istražnog tima mogu biti složenost takvih postupanja i visoka tehnološka razina aktivnosti koje trebaju biti predmetom istraživanja, a u svezi s tim složenost mjera i njihova brojnost u državama koje su uključene ili bi trebale biti uključene u zajednički istražni tim. Vrlo često događa se da odluci o zajedničkom istražnom timu prethode informacije o

---

⁴⁵ Članak 12.r, *op. cit.* u bilj. 38.

⁴⁶ Isto i: Bakker, E., Powderly, J., Dealing with transnational terrorism, the concept and practice of Joint Investigation Teams, Security and Human Rights, br. 1, 2011, str. 19-28.

tome da i druge države istražuju iste ili slične pojave, odnosno da već postoje zajedničke istrage.⁴⁷ No kod donošenja odluke o osnivanju zajedničkog istražnog tima nije od važnosti jesu li u svim državama koje će biti uključene u tim u tijeku formalne istrage, dovoljno je da istraga postoji samo u jednoj od njih, dok se u ostalima može pokrenuti po osnivanju tima ili u bilo kojoj daljnjoj fazi njegova djelovanja. Prethodno postojanje istrage svakako može pridonijeti volji i motivaciji da se zajednički istražni tim osnuje jer će konkretnoj državi svakako biti u cilju već započetu istragu uspješno i okončati, osobito ako su istrage u ostalim državama koje će sudjelovati u zajedničkom istražnom timu u sličnim fazama.

Fleksibilnost zajedničkog istražnog tima omogućava da se države koje prvotno nisu zainteresirane postati njegovim dijelom to mogu postati naknadno, o čemu je dovoljno zaključiti dodatak početnom sporazumu, a to se događa u situacijama kada država ima informaciju da tim postoji, no zbog različite faze djelovanja u odnosu na druge države nije bila zainteresirana sudjelovati u zajedničkom istražnom timu. Tome u praksi može uvelike pridonijeti uloga Eurojusta i Europol, koji mogu biti platforme za međusobnu komunikaciju nacionalnih tijela putem koordinacijskih sastanaka, gdje će razmijeniti iskustva i činjenice o konkretnim predmetima, stvoriti međunarodnu sliku te dogovoriti daljnju suradnju, iniciranje paralelnih istraga ili formiranje zajedničkog istražnog tima, odnosno ono što će u konkretnom slučaju smatrati najadekvatnijim sredstvom za predmet u svojoj državi.⁴⁸

Na internetskoj stranici Eurojusta⁴⁹ dostupan je model sporazuma o zajedničkim istražnim timovima na svim službenim jezicima Europske unije. Može se reći kako taj obrazac često označava početnu točku u budućem formiranju zajedničkog istražnog tima.⁵⁰ Svaki će se sporazum dogovorima koji će se odvijati između budućih članova tima uobličiti tako da najbolje odgovara potrebama tog specifičnog zajedničkog istražnog tima. To znači da se standardne odredbe koje sadrži obrazac mogu preformulirati na način koji će za konkretan predmet biti najadekvatniji u smislu efikasnosti rada i sigurnosti aktivnosti koje će se poduzimati. Prema dostupnim podacima taj se obrazac upotrebljava za većinu zajedničkih istražnih timova koje osnivaju države članice Europske unije, a pokazao se dovoljno fleksibilnim da posluži i kao osnova za razgovo-

---

⁴⁷ Isto tako i: Geelhoed, W., Joint Investigation Team in the Netherlands – What Lessons Can Be Learned From the Dutch Model?, *Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik*, 11/2011.

⁴⁸ Tako i Praktični vodič o zajedničkim istražnim timovima, Službeni list Europske unije C 18 od 19. siječnja 2017.

⁴⁹ <https://www.eurojust.europa.eu>, pristupano 14. studenog 2020.

⁵⁰ Tipiski obrazac sporazuma o zajedničkom istražnom timu dostupan je na: <https://www.eurojust.europa.eu/judicial-cooperation/practitioner-networks/jits-network>, pristupano 14. studenog 2020.

re s trećim državama. Logistička potpora Eurojusta moguća je i u ovoj fazi, odnosno može se pružiti pomoć oko pojedinih detalja budućeg sporazuma te prevođenja na relevantne jezike, odnosno službene jezike sudionika uključenih u zajednički istražni tim. Trajanje i tijek zajedničkog istražnog tima također se uređuje sporazumom, kao i, kako je i ranije navedeno, naknadno uključivanje novih članova.⁵¹

Napokon, što se tiče naprijed spominjanog zajedničkog istražnog tima u kojem je sudjelovala Republika Hrvatska, prema javno dostupnim podacima⁵² predstavnici Finske (Polijski nacionalni ured za istraživanje i državni tužitelj), Austrije (državni tužitelj) i Hrvatske (Ravnatelj USKOK-a) 10. lipnja 2010. u Zagrebu potpisali su trilateralan Ugovor o osnivanju Zajedničkog istražnog tima u predmetu nabave borbenih oklopnih vozila za potrebe Ministarstva obrane Republike Hrvatske od tvrtke Patria iz Finske. Tijekom poduzimanja radnji u okviru zajedničkog istražnog tima hrvatska je strana usko surađivala s nadležnim tijelima Finske i Austrije te je provodila izvide tijekom kojih je pribavljena cjelokupna dokumentacija o odvijanju postupka nabave borbenih oklopnih vozila za potrebe Hrvatske vojske. Također su pribavljeni podaci Porezne uprave i Ureda za sprečavanje pranja novca te druge relevantne informacije. Tijekom postupanja hrvatska je strana ispitala sve osobe u Republici Hrvatskoj uključene u predmetni postupak nabave oklopnih vozila, što je također omogućeno i nadležnim finskim i austrijskim tijelima, slijedom čega su finska nadležna tijela sudjelovala u ispitivanju osoba za čijim su ispitivanjem iskazala interes. Jednako tako hrvatska i finska nadležna tijela sudjelovala su u ispitivanju određenih osoba u Austriji. Cjelokupni materijal pribavljen tijekom izvida u Republici Hrvatskoj (dokumentacija, izjave osoba i drugo) dostavljen je finskim i austrijskim nadležnim tijelima, a također su od njih zaprimljeni rezultati njihovih istraživanja u vidu dokumentacije i iskaza ispitanih osoba. Iz rezultata tako provedenih postupanja u okviru zajedničkog istražnog tima nisu pribavljeni podaci, činjenice i dokazi iz kojih bi proizlazila osnovana sumnja da su službene ili odgovorne osobe u Hrvatskoj zahtijevale ili primile mito u svezi s poslovnim odnosom s finskom tvrtkom PATRIA niti da bi u provođenju toga postupka na bilo koji način bilo pogodovano navedenoj tvrtki u odnosu na austrijsku tvrtku Steyer.

---

⁵¹ Vidi više u: Petrić, S., *Praktična iskustva u radu zajedničkih istražnih timova Europske unije*, Policija i sigurnost, vol. 21, br. 1, 2012, str. 204-212.

⁵² <http://www.dorh.hr/OdgovorNaNapise>, pristupano 14. studenog 2020.

5. ZAKLJUČAK

Institut zajedničkog istražnog tima u okvirima europske legislative zamišljen je kao moćan alat koji može zadovoljiti izazove moderne borbe protiv prekograničnog kriminaliteta. Njegova inovativnost u odnosu na druge instrumente pravosudne suradnje i međunarodne pravne pomoći proizlazi iz činjenice da ga čine osobe iz različitih država, odnosno pravnih sustava, koje djeluju u istom cilju, odnosno njihova je zajednička zadaća provođenje jedne zajedničke istrage. Članovi tima međusobno slobodno dijele informacije i saznanja, kao i dokaze, pri čemu izostaju formalnosti koje se obično pojavljuju kod klasične razmjene dokaza.

Današnji globalizirani svijet traži takav pristup jer se događaji koji mogu biti od presudne važnosti za postojanje dokaza odvijaju u realnom vremenu te je jako važno da praktičari koji ih poduzimaju imaju međusobni kontakt i mogućnost adaptacije na novonastalu situaciju u trenutku kada postoji takva potreba. Iz vlastitog iskustva mogu tvrditi kako je u predmetima s međunarodnim obilježjem uz sve mehanizme međunarodne pravne pomoći i pravosudne suradnje u kaznenim stvarima često odlučujuće važnosti imati kontakt s osobom koja provodi dokaznu radnju temeljem zamolnice ili naloga. Kazneno procesno pravo Europske unije, kojem institut zajedničkih istražnih timova pripada, ne može funkcionirati ako među akterima, a to su u konkretnom slučaju države članice, nema međusobnog povjerenja. Istrage za najteža kaznena djela, da bi u konačnici dale optimalne rezultate, a to je podizanje sigurnosti i vladavine prava na području cijele Europske unije, moraju prestati biti nacionalna stvar i prijeći u nadnacionalnu sferu.

Republika je Hrvatska prihvaćanjem pravne stečevine Europske unije u domaći pravni sustav implementirala Okvirnu odluku o zajedničkim istražnim timovima i time stvorila sve preduvjete za korištenje tog instituta u praksi. Štoviše, i prije implementacije navedene Okvirne odluke, na temelju Drugog dodatnog protokola uz Europsku konvenciju o uzajamnoj sudskoj pomoći u kaznenim stvarima od 8. studenog 2001., postojala je takva mogućnost i izvan sustava pravosudne suradnje u kaznenim predmetima, što je vidljivo iz prakse, jer je jedini zajednički istražni tim u kojem je Republika Hrvatska do sada sudjelovala formiran prije pristupanja Republike Hrvatske Europskoj uniji. Uzimajući u obzir statističke podatke koji govore u prilog sve većoj popularnosti zajedničkih istražnih timova u Europskoj uniji te razvitak logističke potpore od strane Eurojusta u smislu *online*-aplikacija i uputa koje su dostupne praktičarima koji razmišljaju o korištenju tog instituta te nimalo manje važne financijske potpore u uspostavljanju i provođenju, smatram kako nema zapreke da se on češće koristi i u Republici Hrvatskoj, s drugim državama članicama Europske unije, ali i s trećim državama, a sve radi postizanja prvotnog cilja

zbog kojega je ideja i dobila svoje ostvarenje, a to je postizanje veće slobode, sigurnosti i pravde na području Europske unije.

LITERATURA

1. Bakker, E., Powderly, J., Dealing with transnational terrorism, the concept and practice of Joint Investigation Teams, Security and Human Rights, br. 1, 2011, str. 19-28.
2. Burić, Z., Hržina, D., Pribavljanje i osiguranje dokaza te osiguranje i oduzimanje imovine i predmeta prema Zakonu o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije, HLJKPP (2)2014, str. 355-400.
3. Đurđević, Z., Mehanizmi utjecaja prava Europske zajednice na kaznenopravne sustave država članica, Zbornik Pravnog fakulteta u Zagrebu, (2004) br. 2, 287-326.
4. Đurđević, Z., Lisabonski ugovor: prekretnica u razvoju kaznenog prava u Europi, u: Rodin, S.; Čapeta, T.; Goldner Lang, I. (ur.), Reforma Europske unije – Lisabonski ugovor, Zagreb, 2009, str. 295-342.
5. Elezi, M., EUROJUST Joint Investigation Teams (JIT), Mediterranean Journal of Social Sciences, vol. 5, no. 1, 2014, str. 103-108.
6. Gallagher, P., Future development in judicial cooperation in criminal matters, ERA Forum, 9/2009, str. 495-517.
7. Garačić, A., Garačić-Turković, M., Zakon o pravosudnoj suradnji u kaznenim stvarima s državama članicama Europske unije u sudskoj praksi, Libertin naklada, Rijeka, 2020.
8. Geelhoed, W., Joint Investigation Team in the Netherlands – What Lessons Can Be Learned From the Dutch Model?, Zeitschrift für Internationale Strafrechtsdogmatik, 11/2011, na:http://www.zis-online.com/dat/artikel/2018_11_1241.pdf, str. 470-474.
9. Gless, S., Transnational Access to Evidence, Witnesses, and Suspects, u: Brown, D. K.; Turner, J. I.; Weisser, B. (ur.), The Oxford Handbook on Criminal Process, Oxford University Press, Oxford, 2019, str. 587-608.
10. Klimek, L., Joint Investigation Team in the European Union, Internal Security, January-June 2012, str. 63-77.
11. Krapac, D., Institucije, Narodne novine, Zagreb, 2014.
12. Krapac, D., Međunarodna kaznenopravna pomoć, Narodne novine, Zagreb, 2006.
13. Novokmet, A., Vinković, Z., Eurojust and EPPO on the Crossroads of Their Future Cooperation, u: EU and Comparative Law Issues and Challenges Series, ur. Duić, D., Petrašević, T. Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Law Osijek, 2019, str. 583-599.
14. Petkov, M., Krastev, D., Concept of Joint Investigation Teams, International E-Journal of Advances in Social Sciences, vol. IV, issue 11, 2018, str. 424-431.
15. Petrić, S., Praktična iskustva u radu zajedničkih istražnih timova Europske unije, Policija i sigurnost, vol. 21, br. 1, 2012, str. 204-212.
16. Rijken, K., Joint Investigation teams: principles, practice and problems, lessons learnt from the first efforts to establish a JIT, Utrecht Law Review, vol. 2, issue 2, 2006.
17. Zurkinden, N., Joint Investigation Teams – Chancen und Grenzen von gemeinsamen Ermittlungsgruppen in der Schweiz, Europa und den USA, Duncker & Humboldt, Berlin, 2012.

Summary

JOINT INVESTIGATION TEAMS: CONCEPT AND ANALYSIS OF MULTILATERAL INVESTIGATION AND EVIDENCE COLLECTION IN THE EUROPEAN UNION

This paper comprehensively considers joint investigation teams as a tool for judicial cooperation in criminal matters to gather evidence and as a mechanism to facilitate investigation envisaged to enhance internal security in the European Union and for better cooperation with third countries. First, the current legislative framework is viewed as a basis for forming a joint investigation team. The various factors influencing the formation and operation of the JIT are then examined, including the influence of Member States, the importance of mutual trust between participants and the role of EUROJUST and EUROPOL in the formation and operation of teams. This is followed by an analysis of the use of the institute, with an evaluation of available statistics showing the increasing popularity of joint investigation teams. Finally, the situation in the Republic of Croatia is critically observed, and, on the basis of the researched comparative experiences, concrete solutions are synthesised and suggestions made for a better understanding and, consequently, for the more frequent use of this institute in practice.

Keywords: joint investigation team, cross-border investigation, European Union, judicial cooperation in criminal matters, EUROJUST, EUROPOL